

Indult BETSBÖL Szombaton 28. April. 1787.

BCU Chui / Central University Library Chui

*Kész a' Haború, tsak a' dób, és trombita-szó hi-
bázik!*

Vallyon nagyot mondék-é? Feleljenek e' követ-
kezendő környül-állások; mert ha az Európai
Hatalmasoknak jelenvaló hadi-készületttyeket, titkos
tanátkszófaikat és szövetségeket; edgyik Hatalmas-
ságnak a' másik Hatalmaság küzöbét őrzött követjé-
nek vissza hívattatását; edgy szóval, akár a' Ten-
gert, akár a' Izárazot meg-tekintjük, a' leg-rántzofabb
homlokú Politikus-is egyebet nem mondhat: *Kész a'
Háború!* — Edgynéhány esztendeje már, hogy né-
meilly tenger partyaiboz közelebb lakó Hatalmasá-
gok bizonyos Európai Fejeknek nagyra terjedett ha-
talmokat, szövetekezéseket, tengeri kereskedésbéli
előre el-látott széljokat 's t. alattomban való mérgez

indulatokkal szemlélvén, a' *Márs* véres óltárain tűzet gerjesztő hadi szövétnekeket már minden-féle elkészítvén, csak az alkalmatosságra vigyáznak vala. Tudva lévő dolog, hogy a' *Muszka Tsászárné* még a' múlt esztendőben *Kerfonésus* felé szándékozik vala; mellyet bizonyoson véghez-is vitt volna, ha ama meszsze látó *Hertzeg Potemkin* (ez az öreg *Fridrik*-től félt) által meg nem akadályoztatik vala szándékában. A' *Fridrik* halála után, kire életében nagyon vigyáztak a' *Háborgók*, el-végzé magában *II-dik Katharina* (nem csak egyedül) hogy magát *Konstántzina* polynak már meg-nyert *Hofstáty*ában *Kerfonésus*ban, honnan kedvező szelekkel 48 óra alatt *Konstántzina*-polynál köthet. A' hajó, meg-koronáztatván, 's *Belsarabiát* - is kezéhez vévén, a' fekete-tengeren, a' hőlások, ő-is ott halásztathafson. Ezt a' *Fekete-tenger főbb Halászfajai* a' *Frantzia* és *Török* jól tudván, már rég, hogy a' *Frantzia* *Insinérek* által minden *Török* erőiségek jó lábra állittatnak; a' hadi nép *Frantzia* notán tántzól; sőt a' mint már ez előtt költ leveleinkben-is írtuk vala, a' *Tenger* szorosabb partya-in kemény *Várat*at építetett, és már ez előtt való esztendőben minden *Tisztviselőit*, valakikben csak leg-kissebb bal vélekedést tapasztalt, le-hányta, és készült, várván ő-is alkalmatosságot. Már most midőn látná, hogy a' *Kerfonésusi* *Koronázás* olly sok ezer fegyveresek jelenlétekben akar véghez-menni, minden hadi erejét rántzba szedvén, a' *Muszka* ellen maga háborút kiáltott, és a' széleket úgy el-állotta, hogy a' *Muszka Tsászárné* a' *Péter-varából* jött legbizonyosabb levelek szerént *Kiovból* a' jövő hónapban *Pétervára*ba; némelly *Bétsi Politikusok* szerént pedig, *Bétsbe*, minden bizonynal visszsa váratik. *Frantzia* mutatója lévén a' *Török* órának; mellyszerént ez

sem többet, sem kevesebbet nem üt, csak a' mint a' mutató mutattya, keresik a' segítségét, és alkalmasabb menedék helyeket. A' Tengeri háborúban senkinek nagyobb hasznát nem veheti a' Török, mint a' Spanyolnak; ezt rég tudja a' Diván; jól esméri a' Gibráltár körül lévő alkalmas helyeket; azért legelőbb-is ezen környül-állásokban a' Spanyol barátságát vadászván, ezt annyira meg-is nyerte, hogy Májusnak 1. napjára (a' Madriti levelek szerént) edgy Helytartó Török Követ 100-ad magával váratik Madritba; kik mind a' Király költségén fognak tartatni; sőt edgy más tudósítás szerént már 6. Apr. a' *Karthágéna* kikötő-helyből 2 hajó ment Konstantzinápolyba ezen kopasz fejű követnek Madritba lejendő vitelére. — A' Marokkai Császár nem ok nélkül kér vala a' Gibráltár vára hadi hajóiból nem régiben egynehányat, nagy fizetés alatt, a' maga számára; mert a' mint az Anglus hírek jönnek, *Tángerből* nem régiben 2000 máfa ágyúnak való réz, és véghetetlen fokaságú salétrom küldeték nem régiben Konstantzinápolyba. — A' Nápolyi Király szép ajándékokat véve a' napokban Konstantzinápolyból. — A' Marokkai Császár Követje Nemzetes *Tahát-Fénig* Úr Algesítésba váratik, hogy onnan edgy *Rágusai* hajón 730 ezer Tzехinot (arany) vígyen Konstantzinápolyba. — Hogy az Anglusnak-is hasznát vehessék, ennek a' Marokkai Császár vám nélkül ereszté el kereskedő hajóját nem régiben. Valamint a' Frantzia a' Muszka Udvarától; úgy a' Muszka a' Frantzia Udvarától visszsa hívták Követjeiket, és a' Konstantzinápolyi Muszka követről a' Politikusok sem tudják meghatározni, mint lett dolga? kik fogságban lenni tartják; kik a' maga Udvarához visszsa mentnek állítják. Ezen környül-állások mind rettentők; de edgy vagyon

vagyon még-is, melly a' Politikusoknak ezeket 's előre-látásokat fel-akasztotta, t. i. a' Pruszziái Udvar' csak a' napokban tapasztalt környül-állása. — Tudni való dolog, hogy Pruszziában szemlátomást hádra készülnek, és a' múlt hónapnak 24-dikén edgy Pruszszus Fő-Vezér *Lingenfeld* a' Lutikhtai Hertzegi Püspökhöz menvén Ura nevében, arra kéri vala, hogy engedné-meg neki, hogy Katonákat fogadhaíson; mellyet leg-ottan meg-is nyere. Ed-dig ezen Udvar' mindég a' Muszka részről valónak lenni tartották a' Politikusok, és a' Töröknek azon szívefségét, melly-szerént a' Királynak új Koronájához különös követje által szerentsét kíván vala, csak kellete-felett-való hízelkedésnek ítélték; de megdobbantak most, midön a' napokban észre revék, hogy a' Pruszszus Király bizonyos követye által nagy ajándékokat küldé Konstantinápolyba; a' két Udvar között edgymásnak adja a' két-féle Kurir az ajtót, és a' mi leg-nagyobb, — edgy Helytartó Török Követ váratik minden órán Berlinbe. *Már e' fok, ha igaz! ! !* mert különbben, noha Orsakovhoz minden nap újjabb újjabb Török fergek érkeznek-is, tudván a' Politikusok a' Frantzia hadierőt; melly békeféségben csak 180 ezer 954, háborúban pedig leg-felyebb-is 223 ezer 446 főből áll; 's tudván a' más részt-is, előre tudnák a' dolog ki-menetelét; de így nem tudnak ítélni, és ezen hírel csak nem meg-némulának. — Midön ezen újságokat írom, több több hírek repülnek-bé ablakomon a' háborúról; mellyek közzül csak ezt írom, hogy a' Frantzia Politikusok értelme szerént soha Kersonélusban koronázás nem léssen, és soha nem akart lenni; hanem ezen készültek csak a' Török fel-gétjefztésére tzelloztanak, hogy ez-által a' Muszka más tzelját ér-hesse.

Ekleziái dolgok.

A' Római levelek szerént, a' Szentséges Atya a' PÉTER szélvezes tengeren hánykodó Hajóskájának mostani szomorú környül állásai között, most a' Német Ország-Scillára, majd a' Toskánai-Káribdis-re tekintvén, igen szomorú és fel-háborodott állapotban lenni tapasztaltatik. — A' Bruszszeli Nuncius dólga a' Bétsi Nunciusra és Kárdinálisra bízott, hogy ezen Ekleziái Fő-Papok a' F. Monárkhát engesztelő eszközök által a' dolgot mennél tökéletesebben véghez-vihessék; de még az aránt semmi bizonyost nem tudunk. — Hogy a' Pisztolyában lévő Toskánai Fő-Puspök minden Római engedelem nélkül már régtől fogva, az atyafiságnak csak nem minden gráditsán, házasági engedelmet osztogat; Puspöksége alatt lévő Templomokból, edgyen kívül, minden Oltárokat ki-hánytatott; sok Klastromokat minden más hire nélkül el-törölt: külömb külömbféle Frantzia Könyveket, mellyek a' Rómában meg-tiltott könyvek száma között találtnak, olosz nyelvre fordított, és ki-nyomtattatott: a' Pápának a' Nuncius által hozzá küldött parantsolatját vilzsa küldötte, és, edgy szóval, hogy olyan gabonába vágta farlóját, mellyet eddig csak Rómában volt szabad aratni; rendkívül-való mozgást okozott minden szegeletben Rómában, és a' Szentséges Atya csak a' már ki-hirdettett Pistolyai Szinodusban Punktumainak világ eleibe való kelését várja, és leg-ottan hathatófabb eszközkhöz nyúlni el-végzette magában. — Igy szól egy Olosz Orzági levél Rómáról: „Itt, valami csak Reformátziói névvel neveztetik, kivált ha az eddig való hatalom és Uraság kifsebbségével köttetett öfve, mind ama gyűlölséges *Jánfenismusi és Eretneki* név alatt meg-vagnak átkozva; nevezetesen a' Német Or-

Országgyűlés' punktumai minden Római szegedetekben átkoztak.“ — A' Bétsi Ekklesiái Újságból a' többi között ezt olvasom: „Mióltától-fogva a' F. Monárkha edgy Templomban edgy Misénél többet olvasni nem enged, és a' fok szentül heverő idegen Papoknak fokaságot Bétsből a' Fő-Konfistorium el-parantsólta; azolta Bétsben fok titkos szent szegedetek vágynak; hol titkon minden nap edgynehány buzgó Miséket szolgáltatnak. Ezek között nevezetesebb a' **SZENT-ISTVÁN** Temploma kerítésében lévő Parokhia, hól egész dél előtt edgyik Misesmondó Pap a' másíknak adván az ajtót, napjában nem kevesebb nép halgat itten MISET, mint a' **SZ. ISTVÁN** Templomában. Illyetén titkos szentséget szolgáló házak minden Bétsi Szerzeteseknek vagyon a' Templomon kívül. — A' *Domokos* Szerzetesbéli Papoknál a' *Klastron* második *Contignátzió*ban lévő folyosó az erre rendeltetett hely; hól a' *Kristus* születése' Innépén az ugyan azon edgy órában Miset szolgáltatni kívánó Papok fokasága úgy öfzve-gyűlt vala, hogy az elsőségen veszekedő Papok edgy másnak sértegető szókat-is mondának, 's. t.“ — Nem régiben edgy világ' szemét-dombján el-tévelyedett ország világ látó szegény legény bé-megy B — — a' *Helv.* Vallásnak' Templomába; nem tudván a' szokást, hogy előre apró pénzt válthatott volna; midőn leg-áhitatósabban halgatná a' *Prédikátziót*, el-jön az *Edgyházi* rúdra kötött tsengettyüs erzfényével (melly erzfény noha az *Ekklesia* színe szerént fekete; de minden világi erzfénynél ezüstösebb és aranyosabb.) Hogy az egész Templom' népe előtt vagy szegénynek, vagy fukarnak ne láttassék, kapkod ő-is a' nadrág 'sebibe; de edgyetlen edgy 20. *Krajtzárofsánál* több pénze nem lévén, morgólodva oda adatá vele a' szegyen.

Ki-jöven a' Templomból (nem volt mivel mennyen ebédre) így szólla Pajtásának: „Nó 34 esztendeje, hogy az Istent, az Ekklesiá rendelése szerént közön-séges helyen tisztelem; de soha ilyen drágába nem került; ennekutánna tsak magamban fogok könyörögni. — Ezen vissza élés már a' R. Kathólíka Ekklesiából ki töröltetett, és némelly Protestáns Ekklesiákban, mint leg-nagyobb botránkozásnak eszköze, máig-is fenn-maradott. — Prédikátzio alatt edgy tsengettyüs erszénnyel az egész templomot fel-járni, és mindennek eleibe nyújtani, nem a' Böls JÓSEF Századjához illik. Edgy szegény Köz-Katonának 4 Krajtzár edgynapi 'Söldja, egész héten szolgálatban vagyon, fegyverét forgattya; már ha ez Protestáns, 's ilyen helyeken vagyon, vagy Templomba nem mégyen, vagy 3 Krajtzárra szoríttya aznapi szükségét. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Elegyes Tudósttások.

Bizonyos Levelekből olvasom, hogy az Insinérek ferge parantsolatot vett légyen, melly szerént a' Lemberg, és Kersonésus között való földnek mappáját, hogy mennél hamarább lehet a' régi leg-jobb mappákból le-tsinálván, azok leg-nagyobb sietséggel ő Felsége után Lembergbe küldésenek. Ha ez igaz, nem szükség az ő Felsége útjáról hozszafon írunk; mert ebből kiki láthattya meddig ment. — A' múlt Szeredán indítanak le a' Dunán edgy hajót innen, mellyben száz edgynehány hajóhúzásra íteltetett bűnösök valának. — Kuffsteinből úgy értyük, hogy edgy nagy születésű Magyar fogoly ottan elméjében meg-háborodott légyen; igaz-é a' hír tökéletesen, vagy nem? arról annál inkább nem felelhetünk, mennél szívesebben óhajtyuk, hogy ezen hírben minnyá, jan hazudjunk. — A' Budai hírek szerént nem régi-
 bea

ben olyan jóvállás tétetett vala-fel, melly szerém minden Magyar Országban lévő Árvák-híza édgynvé adafsék; és úgy gondolják, hogy azon szörnű épületnek edgyik részze, mellyet Pestnél építének, erre a' végre rendeltetett légyen. — Ugyan ezen Levélből olvassuk, hogy Bars Vármegyében L***, kik már régtől-fogva nem akarják vala a' magok Föbles Uraikat illendő-képpen szolgálni, végre ennek végeben vitelére erőszakoson kényszerítettének. — Ezen hónapnak 12-dikén némelly öszönözö fejei ezen parafzti Seregnek el-fogatának; erre öszve röffenven a' parafztok, kszára, kapára, és más parafzti fegyverre kapának, és edgy Vezér alatt, kit ök életekkel és lelkekkel-is óltalmazni öszve esküdtenek vala, a' párt-utésnek le-tesendesítettére küldetett Tszvitz serge béli Katonákra rá-ütének. Ezen Katonasággal lévő Kapitány minden úton módon akarja vala öket le-tesendesíteni; de semmire sem mehevén velek, végtére tüzet adat rájok; de ez is meg-uem ilyezthetven öket, még inkább a' Katonaságra ütének, és a' Kapitánynak tsak nem élete veszedelmével ki-vágák kezéből a' kardot; mellyre a' Kapitány, hogy a' verontást el-kerülhesse vizsgálja tere. Ekkor több gyalog és Lovas-Katonák gyűlvén öszve, a' párt-ütö parafzti serget el-széleszték, kik között sokakat megtebesítve fogságra vivének. Még-is mind-addig nyugodni nem akarának, valamig az ö Vezérek, ki már leg-előbb-is sebet kapott vala, golyobist nem nyere a' maga fejébe. Ezzel a' parafztok le-tesendesédének végtére. Máig-is azzal dítsekednek a' parafztok, hogy ha ezen Zenebonának első szikrátskáját olly hirtelen és olly jó-móddal el-nem oltyák vala, nagyobb tűz kerekedett volna belőlle.